

Табела 5.2. Спецификација предмета
 Спецификацију треба дати за сваки предмет из студијског програма.

Студијски програм : основне академске студије етнологије – антропологије
Назив предмета: Историја српске етнологије
Наставник/наставници: Марко Пишев, ванредни професор
Статус предмета: обавезни
Број ЕСПБ: 6
Услов: Нема предуслова
Циљ предмета Смисао предмета јесте да упозна студенте прве године основних студија са националном историјом дисциплине коју студирају. Предмет тематски покрива два века историје идеја значајних за развој етнологије-антропологије у Србији, полазећи од прве половине 19. века и усвајања просветитељских утицаја (географска литература, филозофија Доситеја Обрадовића, сентименталистичка књижевност...), а закључно са делимичном рецепцијом теоријских концепата француског постструктурализма и америчког постмодернизма на преласку миленијума. У оквиру предмета биће речи о разлозима због којих је романтизам, а не просветитељство, код Срба послужио као покретач оснивања етнолошке науке. Прати дело Вука Караџића и његових настављача као првих ризничара етнографске грађе у нашој земљи. Расветљава романтичарске корене етнопсихолошких истраживања српског народа под окриљем антропогеографске школе Јована Цвијића. Осврће се на почетке наставе етнологије у нашој земљи и говори о конституисању дисциплине између два светска рата, као и о њеном развоју после Другог светског рата. Као специфичан методолошки поступак који је најавио модернизацију дисциплине биће представљен обред прелаза, чију ће једноставну трипартитну структуру студенти усвојити кроз показне вежбе и писање семинарских радова, а тиме начинити и први корак у разликовању нивоа описа и анализе при тумачењу етнографске грађе.
Исход предмета Упознавање са критички представљеном историјом дисциплине омогућава систематичнији приступ и осмишљење коришћење резултата до којих је дисциплина дошла у прошлости. Проучавање новије историје дисциплине уједно представља и полазиште свеукупног студирања јер упознаје студенте са новијим развојем и стањем науке, како у нашој земљи, тако и – кроз дијахрони приказ ширих научних токова који су утицали на развој дисциплине код нас – и ван ње.
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> 1. Просветитељство и етнологија (Просветитељска социјална мисао и постављање основних антрополошких питања. Теорија друштвеног уговора и проблем социјалног прогреса) 2. Просветитељство код Срба. Доситејево схватање науке, постанка друштва и друштвеног развоја. Доситеј о народним обичајима, односу појединца и културе, постанку друштва и питању друштвеног развоја. 3. Павле Соларић и почеци развоја географије у Србији. Абрам Бранковић, писац прве опште карактерологије и првог прегледа етнологије света. Георгије Хацић и разрада девелопменталистичких идеја. Сентименталистичка књижевност, мотив „племенитог дивљака“, први наговештаји еволуционистичких схватања прогреса. 4. Романтизам и етнологија. Романтичарски корени српске етнологије. Вук Караџић као први српски етнограф. Разлике између Вуковог и Доситејевог схватања културе и обичаја. 5. Теоријска основа Вуковог рада. Вукови следбеници. Рани етнографски описи после Вука. Културна и политичка струјања код Срба с друге половине 19. века. 6. Јован Цвијић. Значај Цвијићеве антропогеографске школе за академско конституисање етнологије. 7. Цвијић између науке и политике. Изградња и конституисање етнологије као националне науке. Историја српске етнологије из угла двоструког припадништва. 8. Српска етнологија после Другог светског рата. Марксистички хуманизам и покушај заснивања етнологије као опште науке о човеку. Улога етнологије у формирању и рефлектовању социјалистичког идентитета Југословена као класно униформног и етнички неутралног. 9. Српска етнологија после Другог светског рата као хибернирана наука. Теоретизација југословенске етнологије деветнаестовековним теоријама. Етнографија српског села педесетих – нативна етнографија и етнографија страног антрополога – случај Јарменовци и Орашац. 10. Марксизам у антропологији – општи преглед. Шпиро Кулишић и марксистичка теорија културе. 11. Модернизација етнологије. Улога теорије обреда прелаза и семиотичко-структуралне анализе као агенаса модернизације науке. Проблеми рецепције функционалне анализе и њеног свођења на задовољење потреба Човека. 12. Примене Ван Генепове теорије на анализе акумулиране етнографске грађе. Вишеструкост обреда прелаза у ситуацији вишеструке промене статуса. Инверзија фаза. Изврнути или прави редослед фаза. Сахрана као обред прелаза. Адопција као обред прелаза. Ломљење предмета у оквиру свадбеног ритуала као граничник у фазама обреда прелаза. Допуна класичне теорије. 13. Српска етнологија-антропологија у последњој четвртини 20. века: теме и контексти. Промене у теоријским перспективама и научним резултатима на примеру разлике традиционалних и модерних анализа народне религије Срба. 14. Српска етнологија-антропологија на прелазу миленијума. Конструктивистичке теорије у поручавању етничких

и родних категорија. Политичка антропологија и паралеле са хрватском етнологијом.

15. Рекапитулација и припрема за испит.

Практична настава /

Литература

1. Иван Ковачевић, Историја српске етнологије I, Београд (2001), 11-20 (у даљем навођењу ИСЕ 1)
2. ИСЕ 1, 57-104
3. ИСЕ 1, 105-242
4. Јован Скерлић. Омладина и њена књижевност, Београд (1906), 175-221, 309-352.
5. Владимир Карић, Србија: опис земље, народа и државе. Београд (1887), 84-186.
6. Миљана Радовановић, Вук Караџић као етнограф и фолклорист, Београд (1973), 9-66;103-195.
7. Младена Прелић и Мирослава Лукић-Крстановић, Јован Цвијић, антропогеографска школа и научне политике Етнографског Института САНУ у периоду 1947-1990 (2016), 150-157. Слободан Наумовић, Јован Цвијић у: Срби 1903-1914: Историја идеја (2015), 671-699.
8. Slobodan Naumović, Romanticists or Double Insiders (1998), 101-120. Марко Пишев, Ко је ко у Краљевини СХС (2010), 55-79. Марко Пишев, Из 'крње' у 'праву' модесност (2016), 93-115.
9. Младена Прелић и Мирослава Лукић-Крстановић, Јован Цвијић, антропогеографска школа и научне политике Етнографског Института САНУ у периоду 1947-1990 (2016), 164-174. Н.Павковић-Д.Бандић-И.Ковачевић, Тежње и правци развоја етнологије у СР Србији (1945-1983) Zbornik 1. kongresa jugoslovenskih etnologov in folkloristov. Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkog društva 10/1. Ljubljana: 107-122.
10. Иван Ковачевић, Традиција модерног, Београд (2006), 97-145
11. Шпиро Кулишић, Главни правци и нека основна теоријска питања у етнологији (1961) 5-24. Иван Ковачевић, Традиција модерног, Београд (2006), 63-74. Гордана Горуновић,Еволуционистичко-марксистичка теорија у етнологском поступку Шпире Кулишића, Зборник ФФ, серија А: Историјске науке, књ. XIX, Бгд. (1997), 373-385.
12. Гордана Горуновић Псеудомарксизам и протофункционализам у српској етнологији: Кулишић vs Филиповић (2006), 185-208. Иван Ковачевић, Традиција модерног, Београд (2006), 75-90.
13. Иван Ковачевић, Семиологија мита и ритуала, 1. Бгд (2001). 154-163,179-186.; Добрила Братић, Ритуални аспект деобе задруге, ГЕИ САНУ, XXXIII, Бгд. 1984, 55-62.; Зорица Дивац, Адопција као обред прелаза, ГЕИ САНУ, XXXIII, Бгд (1984), 47-55.
14. Иван Ковачевић, Из етнологије у антропологију (2005), 11-19. Иван Ковачевић, Историја српске антропологије (2015), 33-48.
15. Душан Бандић, Етнос, Београд (1983) 33-47; Sasa Nedeljkovic, Looking for the right formula: studies of ethnicity in Serbia, Beograd (2012), 273-290; Zorica Ivanović, Da li su postojala "na srodstvu zasnovana društva"? : o (de)konstrukciji jednog antropološkog koncepta, Beograd (2010), 19-42.

Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2+2	Практична настава:	
Методе извођења наставе			
Предавања и вежбе.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања		писмени испит	
практична настава		усмени испит	70
колоквијум-и			
семинар-и	30		
Начин провере знања могу бити различити наведено у табели су само неке опције: (писмени испити, усмени испт, презентација пројекта, семинари итд.....			
*максимална дужна 2 странице А4 формата			